

Dopisi.

Iz Celja. Lep kinč, namreč novo podobo Matere božje sv. rožnega venca je dobila naša farna cerkva. Omenjam te prelepe podobe zatega voljo, ker jo je napravil domač slovenski umetnik, namreč g. Ivan Franke, slikar v Ljubljani. Omenjati moram s pohvalno tudi okusnega okvira za to podobo iz delavnice gosp. Fr. Krašovica, pozlatarja v Celju. Naj nikdo, ki po svojih opravkih v naše mesto pride, ne opusti, to izvrstno delo domačih umetnikov pogledati. Ta dva mlada moža, ki sta že po mnogoterih krajih naše domovine v splošno zadovoljnost svoja dela izvrševala, smemo s dobro vestjo vsem priporočati, kateri želijo cerkvam novih podob naročiti, altarjev popravljati itd. Res sramotno, da se pogostoma taka dela ptujcem ali pa tudi domačim mojstrom skazam izročajo, med tem, ko naši domači umetniki, ki zamorejo delo veliko boljše in cenejše izvršiti, brez dela ostajajo in morajo na to misliti, da bi si kje na ptujem kruh služili. Zgoraj omenjena podoba velja 160 fl., okvir 40 fl.

Od Save. (Samomor) se je zgodil na veliko soboto v Zaplazah na Dolenjskem; še mlad posestnik se je ustrelil. S svojo ženo se je čestokrat skregal, kar se je tudi zadnji večer njegovega življenja zgodilo. Prišel je namreč precej vinjen domov, vsede za peč in nekoliko zakolne ter pravi svojej ženi: kdo je gospodar pri hiši, ti ali jaz? Nicoj mora enega vr. . . vzeti, tebe ali mene. Ondaj stopi izza peči, vzame puško v roke, nabito z sekanci ali „šreteljni“, ter nameri na ženo, da bi njo ustrelil. To bi se bilo gotovo zgodilo, ko bi stara mati ne bila hipoma zmes stopila. Tašico je tako smrti otela. Toda razsrdjeni sin udari z puško ob tla, nastavi cev proti sebi, puška takoj počí in mu vse strelivo sproži v trebuh, v nekolikih minutah je bil mrtev, spregovoril je še samo te besede: mati, jaz sem proč, molite za me!

Iz Podsrede. (Nezadovoljnost z srenjskim predstojništvom) postaja pri nas čedalje večje, odkar je ničvrednim fantalinom in ponočnim potepuhom na prosto voljo dano, po trgu razsajati, ljudi napadati in pretepavati. Srenjski zastop se za te neporednosti nič ne briga. Smo si pa tudi res nekaj sami krivi, ker smo pri zadnji srenjski volitvi tako malo pomislili, komu da smo svoje zaupanje in glasove oddali. Imamo namreč dokaj vrlih in pogumnih mož, ki bi gotovo in pridno skrbeli, da bi občina v lepem redu bila, trgu na čast in veselje. Ali ti moževi so se prezirali. Zato pa bodemo do novih volitev z sedanjim srenjskim zastopom morali shajati, kakor bodemo mogli. To pa slobodno že sedaj rečemo, da pri novih volitvah sedanjim predstojnik in njegov svetovalec ne bodeta nikoli več vlovila večino glasov. Konečno še omenim, da si tudi tukaj že zadolženi posestniki skušajo z tem pomagati iz zadreg, da od lastinske pravice sami odstopijo in posestvo v

gruntnih knjigah na ime svojih žen prepisati dajo. Upnik se potem lahko obriše, ker nima dolžniku kaj vzeti. Ljudje pravijo o takih moževih, da so ženam svoje hlače prodali!

Iz Babinec pri Ljutomeru. (Setve — lepšanje cerkve). Sneg je pri nas po malem kopnel in dolgo ležal, zato je tudi pokončal precej žita, ki se je pa zopet prav dobro popravilo; tudi pšenica je trpela pod snegom, pa ne veliko. Obojna setev, zimina in jarina, dobro kaže in lepo raste. Vinograde smo zamogli o pravem času okopati in prav po ceni, kakor še malo kedaj. Trsni nič škode trpel po zimskih mrazovih, les je zdrav in očesa krepko poganjajo, nadjati se zamoremo dobre vinske letine; isto velja tudi o sadunosnem drevju, ki kaj lepo cveti in nam je velikonočne praznike zraven živahne strelbe in pogostih ognjišč neizmerno vesele delalo. Naša farna cerkev je bila l. 1874 v njenem prednjem oddelku na prizadetje takratnega provizorja č. g. Fr. Ozmeča olupšana in stene z podobami ozalšane; sedaj se bo isto zgodilo tudi v njenem zadnjem oddelku. Č. g. župnik Božidar Šinko so reč v roke vzeli in farmane poprosili za doneske, kar bo vsak po svoji zmožnosti rad storil in pripomagal, da bo cela hiša božja olupšana.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Med tem, ko nekateri vladini listi trdijo, da Avstrija ostane popolnem mirna, če pokne rusko-angleški boj, slišimo vedno več glasov, ki pravijo, da bo kmalu sklicana cela avstrijska vojna; oddelek te vojne pod poveljništvom generala Rodiča bo 200.000 beguncev spremljal domov in zasel Bosnijo, Heregovino in Albanijo. Nekaj resničnega bo že na tem, ker so na Dunaji vsi ministri, tudi magjarski, okoli cesarja zbrani in se vršijo neprenehama posvetovanja. Veliko se prizadeva nagodbo z Ogersko dovršiti, da bi Avstrija dobila prosto roko in večjo veljavo v vnanjih zlasti turških zadevah; ali Magjari se ustavljajo našim pravičnim zahtevam in vse pogajanje se je zopet razbilo. Zato hočejo sedaj ministri staro nagodbo za 2 leti podaljšati, ali pa počakati na izid novih volitev za ogerski zbor. No, in tedaj je mogoče, da svitli cesar tudi dunajski državni zbor razpustijo. Sicer sta pa obadva, dunajski in ogerski, državni zbor 30. aprila začela zopet zborovati. Početkom maja se je imenovalo veliko novih generalov in oficirjev, 750 kadetov je prejelo čast lajtenanta; grof in minister Andrassy pa je postal feldmaršal-lajtenant. — Cesarjevič Rudolf potuje sedaj ob Donavi na Ogerskem in se preseli sredi maja v kraljevski grad Hradštin v Pragi na Češkem; nadvojvoda Friderik se je podal k razstavi v Pariz in tudi brat cesarjev nadvojvoda Karl bo kmalu tje šel. — Kranjska je dobila te dni svojega novega deželnega predsednika gosp. barona

Kállino, ki se je precej Slovencem prikupil z tem, da je predstavljajočim se mu uradnikom naložil, naj bodo strogo pravični in se naj ne vtikajo v nobene strankarske zadeve. Tako je prav, Slovenci smo zadovoljni, če se nam le pravica priznava, posebnih milostij ne zahtevamo. Uradnike, ki so ondi veliko delali za liberalno-nemško stranko, so te besede jako poparile. — Zadnji čas je slišati o velikih požarih na Ogerskem: mesti Bartfeld in št. Miklos ste skoro do tal pogorele, 2000 stanovnikov je brez strehe. — Znameniti ogerski poslanec in vodja konservativcev, baron Sennyey je poslanstvo odložil, kar ni samo njegovih prijateljev, ampak vse Magjare osupnilo, ker so ga vsi jako čislali in torej neradi jegovo postavodajalno sodelovanje pogrešajo. — Veliko sramoto je Hrvatom napravil hrvatski poslanec in župan v Kraljevici v hrvatskem Primorskem; mož je za 27.000 gld. tamošnja hranilnico opeharil in menjic ponaredil v znesku 9000 fl. — V Dubrovniku je začel izhajati nov list: „Slovinac“ in v Vukovari izide 15. maja prva številka: „Sriemski Hrvat“, kojega izdaja tamošnja katoliška-tiskovna zadruga; list bo uredoval odvetnik g. Dragotin Alt. — Goriški Slovenci so pismo ali adresu do svitlega cesarja v katerem povdarjajo svojo zvestobo do cesarske hiše in zavračajo želje lahonov, ki hočejo Goriško Italiji v žrelo vteknoti, oddali pri ces. kralj. namestniku v Trstu. Namestnik baron Pino je odbornike, ki so pismo prinesli, v imenu društva „Sloge“, prav uljudno sprejel in obljubil adresu izročiti cesarju!

Vnanje države. Prvo okrožno pismo Leona XIII. do vseh škofov kaže, da je katoliška Cerkev dobila Piju IX. vrednega, razsvitljenega in krepkega papeža naslednika; pismo je storilo velik utis tudi pri sovražnikih krščanske vere. — Italijanski kralj je avstrijskega poslanika barona Haymerla z redom italijanske krone počastil, a med tem zaporedom zborujejo laški rogovileži in tirjajo Trst in južno Tirolsko; iste baže ljudje zahtevajo v Milanu in Rimu, naj se katekizem popolnem iz šol spravi in mešnikom vstop v učilnice postavno zabrani. Gledé turških homatij stoji Italija popolnem na prusko-ruski strani in je te dni od angleških ministrov tirjala, naj izpovedó, kaj hočejo z Turčijo, če novih naredeb vsled rusko-turške vojske ne trpijo? Angleži na to niso nič odgovorili in se jezijo tem bolj, ker se jim tudi Bismark grozi. Angleži so namreč namenjeni 40 oklopnice v Baltiško morje poslati in ruska mesta: Kronstadt, Petrograd itd. postreljati ali vsaj rusko kupčijo ondi motiti; ali Bismark je vse sosede Baltiškega morja zoper Angleže združil, da bodo angleškemu brodogradstvu vhod prepovedali; general Moltke je zaradi tega odpotoval na Dansko in v Švedsko. Bismark je naglo zbolel, koža nad trebuhom se mu je vnela, toda sedaj mu prihaja že bolje. — Ruski car je obadva brata, Nikolaja in Mihaela, domov v Petro-

grad pozval na posvetovanje, kaj storiti nasproti žaljivemu in Rusijo na boj silečemu postopanju angleške kraljice in jernih ministrov? Nepovoljno je tudi to, da je modri in jako stari ruski minister Gorčakov čedalje bolj bolehav; slišati je celó, da mu bodo grofa Šuvalova dali za začasnega namestnika. Knez Dolgorukov je v Moskvi zbral mož iz vseh gubernij ali političnih okrajev; sklenili so, da ima vsaka gubernija na svoje stroške v Ameriki 1 ladijo roparico kupiti, ki bodo angleške kupčijske ladije lovile in v morje pogrezavale. — Francoski republikanci so sklenili po skončani razstavi pričetni občno zatirovanje katoliških šol, vseučilišč, samostanov itd. sploh pravo freimaurersko preganjanje sv. Cerkve. — Angleški ministri že tako žaljivo zoper Rusijo govorijo, da mora res kmalu priti do vojske; pravijo, da se jim mora Rusija ponižati in pokoriti v Aziji in Evropi; tega slavni ruski narod ne bo trpel, angleška ošabnost se bo morala v krvi potlačiti in zadušiti.

Turške homatije. Sultan in jegovi ministri se delajo Rusom prijazni, ali v resnici z Angleži držijo in se pripravljajo na boj; okoli Carigrada delajo šance, v Aziji nabirajo 95.000 novincev, Šumle, Silistrije in Batuma nečejo Rusom izročiti, kakor so storiti obljubili, kupujejo orožje, pustijo Angležem povsod rogoviliti med mohamedanskim prebivalstvom. To se je tem posrečilo posebno v Rodopskih planinah, kder se je 25.000 mohamedancev vzdignilo zoper Ruse ter so začeli strašno kristijane ubijati in bolgarske vasi požigati; blizu Filipopelna so celó ruski tabor vzeli, vlovili 1000 ruskih vojakov in 4 kanone zaplenili; vsi so dobro orožani in z strelivom prevideni, angleški oficirji jih pa vodijo. Raztresene ruske čete so v veliki nevarnosti, pri Demotiku je bilo 500 Rusov ubitih; tudi v Armeniji so se divji Lahazi vprli Rusom; z pomočjo Angležev so v Tesaliji sklenili 5dnevno premirje z grškimi vstaši. Sploh Angleži delajo z svojimi pripravami za boj vedno več poguma Turkom, da še enkrat ti poskusijo bojno srečo zoper Ruse. Po Marmorskem morju celo blizu do Carigrada plava 40 strahovitih angleških oklopnice; v Galipolji so angleški vojaki stopili na kopno in prav na tihem zasedli tamošnje turške šance; iz Anglije, iz Indije in iz Amerike so sedaj ladije z vojniki na poti v turške dežele, Egipčanski vicekralj jim je obečal 25.000 mož, Grško 55.000 mož. Temu nasproti so tudi Rusi prisiljeni pripravljati se na še večji boj, kakor so ga lani imeli. Delajo priprave v Evropi, Aziji in Ameriki. Junaški general Črnajev, znan iz srbske vojske, gre v Taškend ter bo skušal Angležem v Aziji posebnov Indiji priti do živega, v Ameriki kupujejo ladije roparice, v Armeniji prevzame poveljništvo general Miljutin, v Evropi pa je namesto velikega kneza Nikolaja, ki je 30. aprila se od vojne poslovil in odpeljal v Odeso, postal glavni poveljnik, general Tottleben, slavni dobitnik Plevne; z Rumuni so se Rusi zopet neko-

liko pogodili, z Srbi in Črnogorci zvezo ponovili, zoper mohamedance v Rodopski planini odposlali dovolj vojne sile, ki bo vstajnike krvavo kaznila. Zarad Silistrije, Šumle, Varne in Batuma so pa sultanu dali 5dneven obrok; če se v tem času trdnjave ne izročijo Rusom, se prične zopet boj! No, in ta boj utegne biti silen pa tudi odločilen za Turke in za angleški upliv v izhodni Evropi! Bolgarski deželni zbor je sklican na 13. den maja.

Za poduk in kratek čas.

Celje in njegova okolica.

(Zgodovinsko - krajepisna štica.)

V. Celjska okolica je brez dvoma na Štajerskem ena najlepših. Na drobno jo popisovati bilo bi brez koristi in težavno delo; kajti lepota se leži pokaže, nego popiše ali dopové. Okoli Celja je mnogo torišč, od koder se z enim pogledom pregleda cela rajska okolica. Najbliže mesta je tak razgled od sv. Jožefa, potem od Gornjega Celja, od sv. Miklavža in z Lisc. Ako jasnega jutra prideš k sv. Jožefu, kedar še solnce na vzhodu stoji, vidiš v najlepši razsvetljavi podobo pred seboj, kakoršno si komaj slikarji v domišljiji ustvarijo. Ravno pod teboj leži snažno Celje. Naravnost naprej zreš po lepi Savinjski dolini, katero kot srebrna pasa opasujeta na eni strani Savinja, na drugi velika cesta. Na desno pelja druga cesta skoz Hudinjsko in Voglanjsko dolino proti Vojniku. Te lepo obdelane doline so pokrite z gostimi vesnicami, med katerimi se tu in tam povzdigujejo visoki zvoniki cerkva in bele grajščine. Na severno stran robijo dolino prijazni hribi z rodovitnimi vinogradi, sadunosniki in njivami, na južni strani pa stražijo visoke gore pokrite z temnim lesovjem, zakrivajoče bogato premogovo rudo. Najvišji vrhunci so Lisce, Gozdnik, Mrzlica itd. Ravno spredi zapira Dobrol Savinjsko dolino, čeznj pa molijo svoje plešaste glave mogočni velikani Solčavskih planin: „Košata Radoha, visoka Ojstrica, Gorjata Rinka in zobata Olšova“. — Proti severu in vzhodu razgled ni prost, pa če malo više stopiš „na gauge“, prikažejo se ti v najrazličniših podobah vrhunci znamenitih hribov p. Konjiška gora, sv. Uršula pri Dramljih, Boč, Rogačka gora in proti jugu Pečovnik, Tolst itd. Podnebje je sploh milo in vremenske razmere so jako ugodne. Vročino lajšajo po letu nagle spremembe vetrov in pogosto deževje; po zimi pa preostri mraz zabranjujejo rahle od zahoda pihlajoče sape. Zemlja ni ravno jako rodovitna, kajti po Savinjski dolini je na mestih preprodnata ali pešnata, ob Voglajni pa mužasta, vendar se pridelujejo tukaj vsi po Štajerskem navadni pridelki. Vino je dobro, zlasti proti Konjiški strani, sadje po Rožni dolini in v Galiciji izvrstno. Prebivalci so zdravi in krepki Slovenci, tudi v dušnem oziru jako zmožni; žali bože, da imajo premalo spodbude in poduka, ker

v šolah se tudi njim mesto izobraževanja pogosto le nemška kultura vbija.

Zgodovina celjskega mesta in okolice. Začetek celjskega mesta je skrit v temi starodavnosti, zato ne vemo, kedaj da je nastalo. Prvo poročilo, ki ga imamo o krajih, kder zdaj Celje stoji, nahaja se pri greškem zgodovinarju Herodotu, ki pravi, da so tod prebivali Sygini. Ker pa v liguriškem jeziku beseda Sygini pomeni toliko kakor Panonci, ki so tudi v teh krajih prebivali in bili slovenskega roda, smemo sklepati, da so prvotni stanovniki v celjski okolici bili Slovenci. Naš Mali Štajer je takrat spadal pod dve pokrajini: Panonijo in Norik; meja med obema pokrajinama je držala od Lisc pod Loko čez Bohor za Planino nad Boč, tako da je mesto Celje stalo v Noriku. Da so pa v obeh pokrajinah od začetka prebivali enaki stanovniki, pričajo nam razun gorej omenjenega vzroka tudi ostanki starodavnih spominkov, imena gorá, vasi in krajev. L. 186. pred Kristusom so prihruli čez planine Kelti, ki so v krvavih bojih prvotne stanovnike premagali in se med njimi ustanovili. Kakor nekteri menijo, so ti Kelti mesto Celje ustanovili, ker bojda beseda Cel ali Cil v keltskem jeziku pomeni skrivališče, zavetje in je v rodu z latinsko besedo cella, nemško Keller. Prvokrat je omenjeno mesto Celje v pisnih latinskega pisatelja Plinija staršega, ki je živel okoli leta 76. po Krist. Ta našteva mesta v Noriku in med njimi se nahaja tudi Celeja. Klaudij Ptolomej († 147 p. K.) imenuje Celejo najskrajno mesto v Noriku, 36 milijarij od Ptujja oddaljeno; Ph. Klaverij pa to daljavo računi na 35.000 korakov. Toliko smemo za gotovo reči, da so Rimljani l. 33. pred Kristusom dobivši Doljni Norik v svojo oblast, mestice Celje že našli in tudi njegovo važnost hitro spoznali. Celje je namreč stalo ob panonski meji in na razkrižju 3 pglavitnih cest, ki so peljale v Oglej, na Koroško, in v Panonijo ter vezale rimsko cesarstvo z vsemi severnimi pokrajinami. Zato je že rimski cesar Klaudij Rimljane v Celju naselil, ki so potem mesto imenovali Klaudija Celeja. Rimski naselniki so mesto hitro povzdignoli in razširili. Celje je imelo čast rimskih municipij, in je bilo sedež rimskih prokonsulov, izmed katerih so bili 4 na cesarski prestol povzdigneni, namreč: Pertinaks, Septimij Sever, Valerijan in Avrelijan. Tudi vojaški poveljnik Doljnega Norika je tu prebival in oddelek rimskih vojakov je imel svoj stan v Celju. Vsled tega se je mesto hitro širilo in bogatilo in prav verjetno je, da se je razprostiralo do sv. Marjete na Vojniški cesti, kakor še zdaj ljudstvo pripoveduje.

Smešničar 18. Na Prekmurskem imajo mnogo judov krčmarjev. Eden izmed teh je svojemu gostu z 8 krajerjev juhe ali župe na mizo postavil. Ali gost takoj zaupije na glas: hoj, krčmar, v tej župi pa cota plava. Jud se mu pa odreže rekoč: „ne tožujte ne, ali mislite, da bi Vam za 8 krajerjev moral laket (prač) žameta v njej plavati? —